

Geneza projektu – dlaczego warto inwestować w społeczeństwo obywatelskie?

Współczesne demokracje funkcjonują jako systemy przedstawicielskie, to posłowie, senatorowie czy radni na co dzień zajmują się zarządzaniem sprawami publicznymi. Jednakże niezbędnym dla prawidłowego funkcjonowania rozwiązań instytucjonalnych jest społeczeństwo obywatelskie, a zatem społeczeństwo świadome swych praw i potrafiące zabiegać o ich realizację. Bez tego komponentu demokracja szybko przekształci się w oligarchię partyjną, na co już wiele lat temu zwrócił uwagę niemiecki socjolog Robert Michels, twórca żelaznego prawa oligarchii. „Współczesna demokracja dla prawidłowego funkcjonowania potrzebuje społeczeństwa obywatelskiego, a zatem społeczeństwa upodmiotowionych, świadomych jednostek, które podejmują aktywność w sferze społecznej. Brak tego komponentu powoduje wiele problemów, jak chociażby niską frekwencję w procedurach wyborczych i referendalnych, co osłabia legitymację władzy i kłopoty przede wszystkim z wdrażaniem decyzji politycznych” (Rachwał, 2011, s. 21).

Spółczesne polskie w okresie PRL-u potrafiło się zjednoczyć, działać wspólnie, aby stworzyć podwaliny pod demokratyczny system polityczny, gospodarkę wolnorynkową, pluralizm. Po przemianach zapoczątkowanych w 1989 r. można dostrzec regres społeczeństwa obywatelskiego, co bardzo wyraźnie wybrzmiało w Raporcie „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”. Wśród 10 najważniejszych wyzwań rozwojowych stojących przed Polską, w Raporcie podkreślono konieczność wzrostu kapitału społecznego, który jest punktem wyjścia do budowy społeczeństwa obywatelskiego. „Edukacja jest najważniejszym i podstawowym warunkiem wzrostu i przemian kapitału społecznego w nadchodzących dekadach. Po pierwsze, nauczanie powinno od najwcześniejszych lat obejmować edukację obywatelską: zachęcać do aktywności społecznej, uczyć współpracy i działania na rzecz wspólnego dobra. Po drugie, system edukacyjny musi być nastawiony na krzewienie indywidualnej kreatywności i innowacyjności uczniów. Szkoły należy zreformować w kierunku uczenia samodzielności i elastyczności w myśleniu, zachęcania do bycia twórczym oraz promowania wspólnej, zbiorowej pracy uczniów” (Raport „Polska 2030”, s. 367).

Powstanie funkcjonalnego społeczeństwa obywatelskiego, współpracującego z władzą w realizacji szeregu zadań publicznych wymaga edukacji, pogłębiania wiedzy o wolnościach i prawach człowieka i obywatela, jak również mechanizmach partycypacji politycznej. Już ten

zarys pokazuje, jak istotne miejsce w procesie edukacji całego społeczeństwa, a w szczególności młodego pokolenia, powinna odgrywać Edukacja obywatelska, rozumiana nie tylko jako kilka godzin przedmiotu - wiedzy o społeczeństwie w cyklu edukacyjnym. Powinno zostać implementowane podejście interdyscyplinarne, łączące wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne m.in. z następujących dyscyplin naukowych: socjologia, psychologia, prawo, nauki o polityce i administracji, historia, geografia polityczna. Taki właśnie model rozumienia Edukacji obywatelskiej został zaproponowany w ramach projektu edukacyjnego *Budujemy społeczeństwo obywatelskie*.

Cele projektu *Budujemy społeczeństwo obywatelskie*

Nadrzędnym celem projektu jest budowanie w świadomości Wielkopolan potrzeby partycypacji w życiu politycznym i społecznym. Każdy obywatel, który ma wiedzę na temat mechanizmów funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego, świadomie podejmować będzie najważniejsze decyzje pozostające w jego bezpośrednich kompetencjach. Warto więc tę świadomość budować od najmłodszych lat. Cele projektu można więc zebrać wokół następujących zagadnień

1. Kształtowanie świadomości obywatelskiej, postawy szacunku i odpowiedzialności za własne państwo.
2. Kształtowanie postaw obywatelskich i prospołnotowych.
3. Popularyzacja idei społeczeństwa obywatelskiego.
4. Usystematyzowanie wiedzy na temat genezy i współczesnego ujmowania społeczeństwa obywatelskiego.
5. Usystematyzowanie wiedzy na temat różnych koncepcji społeczeństwa obywatelskiego.
6. Zaznajomienie z kategorią wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela.
7. Usystematyzowanie wiedzy na temat genezy, ewolucji i współczesnego kształtu demokratycznego systemu politycznego.
8. młodzieży szkolnej wagi i znaczenia partycypacji politycznej w funkcjonowaniu współczesnego państwa demokratycznego.
9. Popularyzacja idei aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu publicznym.
10. Uświadomienie roli społeczeństwa obywatelskiego w funkcjonowaniu współczesnego państwa demokratycznego.
11. Wdrażanie do postaw odpowiedzialności za działalność obywatelską społeczeństwa.
12. Promocja Województwa Wielkopolskiego.

Sposoby realizacji projektu *Budujemy społeczeństwo obywatelskie*

Projekt z założenia jest interdyscyplinarny w każdym jego aspekcie i grupie docelowej. Stąd też różne rodzaje aktywności przewidziane dla różnych grup docelowych. Wszystkie jednak działania realizują wskazane powyżej cele.

Grupa 1.

Dla najmłodszej grupy docelowej – uczniów klas IV-VI przewidziany został konkurs indywidualny w formule fotograficzno-plastycznej „Nasze-wielkopolskie. Inwestycje ułatwiające życie mieszkańcom mojej gminy/miejscowości”. Z założenia przewiduje dwie nagradzane oddzielnie kategorie: fotograficzną i plastyczną. Zadaniem uczestników będzie wykonanie zdjęcia lub pracy plastycznej (technika dowolna) w formacie A4 prezentującej artystyczne ujęcie dowolnej inwestycji współfinansowanej ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Konkurs współorganizowany przez sieć bibliotek pedagogicznych przy współpracy z bibliotekami gminnymi.

Szczegóły w regulaminie

Grupa 2

Dla nieco starszej grupy uczniów-klasy VII-VIII szkoły podstawowej-przewidziane jest prowadzenie ligi przedmiotowej wiedzy o społeczeństwie pod hasłem *Budujemy społeczeństwo obywatelskie*. Liga prowadzona będzie dla maksymalnie 15 szkół (po 3 z każdego ośrodka- w rekrutacji ważna jest kolejność zgłoszeń) i przewiduje uczestnictwo trzyosobowego zespołu Każda z czterech rund dotyczyć będzie innego aspektu budowania społeczeństwa obywatelskiego. Podczas każdej z tych rund każdy zespół otrzyma trzy pytania. Możliwy będzie wybór pytań punktowanych za 3 lub 5 punktów. W przypadku braku uczestnictwa w którejkolwiek rundzie zespół otrzymuje 0 punktów, ale może uczestniczyć w kolejnej. Liga prowadzona będzie zdalnie przy użyciu zestawu TrueConf CDN w Lesznie pozyskanego w ramach projektu "Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2020". Rundy zostaną rozegrane w roku szkolnym 2021/2022. To daje możliwość udziału uczniom klas 7 i 8 oraz nie utrudni wręczenia nagród z zachowaniem zasady niewiązania treści konkursu z nauczaniem wiedzy o społeczeństwie.

Szczegóły w regulaminie

Grupa 3

Dla młodzieży szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych proponujemy konkurs w formule już gotowej i znanej – II *Wielkopolski Konkurs Świadomego Obywatelstwa - #glosujedecyduje*. Konkurs ten ma już sprawdzoną formułę składającą się z dwóch etapów.

I etap – film o zadanej tematyce (maks. 2 minuty clipu)

II etap – test i formuła teleturniejowa.

Szczegóły w regulaminie

Grupa 4

Dla nauczycieli proponujemy cykl trzech niezależnych tematycznie webinarów prowadzonych na platformie Teams będących de facto szkoleniami (udział darmowy, rejestracja systemem CDN i zaświadczenia). Każdy webinar to wykład + szkolenie metodyki przedmiotu lub inna forma warsztatowa. Podczas zajęć prowadzony będzie rejestr pytań a po szkoleniu powstaną materiały dostępne dla uczestników w formie arkusza Q&A przesłanego razem z zaświadczeniami oraz umieszczone na stronie CDN do pobrania.

Webinary prowadzić będą:

1. Prof. UAM dr hab. M.Rachwał
Formy partycypacji politycznej i obywatelskiej
2. Dr hab. Beata Pająk-Patkowska
Przesłanki aktywności i bierności obywatelskiej
3. Dr Maciej Magiera
Bariery mentalne rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Drugą propozycją dla nauczycieli jest konkurs na scenariusz lekcji edukacji obywatelskiej budującej świadomość obywatelską w zakresie funkcjonowania Samorządu Województwa Wielkopolskiego oraz zadań Urzędu Wojewódzkiego. Scenariusz musi być metodycznie przeznaczony dla konkretnej grupy wiekowej i zawierać nie tylko przebieg zajęć, ale również przewidziane do wykorzystania środki dydaktyczne (np. karty pracy, prezentacje itp.). Nagrodzonych zostanie pięć scenariuszy, które następnie zostaną opublikowane jako materiały pokonkursowe.

Szczegóły w regulaminie

Grupa 5

Dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku proponowane są dwie współzależne formy aktywności: webinar oraz konkurs. W pierwszej aktywności przygotowane zostaną skrócone wersje webinarów o zakresie tematycznym identycznym do tych proponowanych dla nauczycieli, lecz utrzymanych w innej, mniej formalnej konwencji. Zostaną one udostępnione w formie nagrań wykonanych w Green Studiu w Lesznie umieszczonych na kanale YouTube CDN w Lesznie. W 30 minutach webinaru podane zostaną informacje, które nie są możliwe do odnalezienia w sieci a dostępne wyłącznie po wysłuchaniu webinaru. Na bazie tych informacji zbudowany zostanie arkusz pytań konkursowych. Udział w konkursie będzie

polegał na wypełnieniu tego arkusza i odesłaniu go pocztą elektroniczną lub tradycyjną do Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie.

Szczegóły w regulaminie

Zamknięcie projektu:

Wręczenie nagród w konkursach wraz ze sprawozdaniem z całości działań programowych przewidziane jest na grudzień 2021.

- a) Podsumowanie projektu obywatelskiego wraz ze statystyką
- b) Wręczenie nagród w konkursach w poszczególnych kategoriach i grupach.
- c) Wykład prof.UAM dr.hab M.Rachwała związany z tematem
- d) Wykład prof. dr. hab. W.Łazugi

Stan zaawansowania prac:

1. Gotowe do publikacji są regulaminy konkursów oraz harmonogram promocji.
2. Gotowa jest oprawa graficzna (logotypy całości projektu oraz poszczególnych konkursów).
3. Na lipiec-sierpień zaplanowane są nagrania webinarów dla nauczycieli i słuchaczy UTW.
4. Trwają prace nad podstroną CDN umożliwiającą promocję projektu.

Opracowanie projektu:

prof. UAM dr hab. Marcin Rachwał
Konsultant CDN w Lesznie Tomasz Kopydłowski